

Pomorski rod Bjelovučića

PROMIŠLJANJE BAŠTINE
dr. sc. Viničije B. Lupis

Pomorski rod Bjelovučića **O bogatstvu pelješkog roda Bjelovučić i danas svjedoči monumentalni mauzolej na mjesnom groblju u Janjini i župna crkva Sv. Vlaha te sačuvana arhivska građa brodarskog društva i slike njihovih jedrenjaka koje se čuvaju u Pomorskom muzeju**

Pomorski rod Bjelovučića iz Janjine zadužio je hrvatsko pomorstvo brojnim pomorskim poduzetnicima. U vremenu Dubrovačke Republike, imali su udjele u jedrenjacima izvanjadranske plovidbe, da bi krajem XVIII. stoljeća bili u posjedu jedrenjaka «Madona del Rosario».

Nikola Bjelovučić (1751. - 1834.) - prvi kapetan u obitelji, dobio je 1806. od Dubrovačke Republike diplomu za slobodnu plovidbu. Bio je sindik u Janjini (1814. - 1830.) i utemeljitelj prve muške osnovne škole 1828. u Janjini. Njegov sin nemirnog duha Stjepan (1785. - 1844.) s bratom Mihov (1782. - 1844.) stekao je znatan imetak, temelj budućeg obiteljskog napretka, i upravo oni su bili najzaslužniji za nagli uspon obitelji.

Brodarsko društvo

Povoljne ekonomske prilike i konjunktura pomorstva omogućila je da su Bjelovučići 1835. osnovali brodarsko društvo «Rodaci Bjelovučići» sa sjedištem u Janjini. Osnivači su bili Stjepanov sin Nikola zvan Mali (1820-1878.) i sinovi Stjepanova brata Nikola Mihov zvan Veliki (1814. -1889.) i Stjepan Mihov (1815. - 1881.). Do 1870. društvo je posjedovalo sedam jedrenjaka duge plovidbe: brikove «Corriere Triestino», «Sklad», «Vieran», te nave «Giovannina», «Vila» (prodana u Egipat), «Vila» (prije Tres hermanas) i «Danica» (prije Forest Queen). Tijekom tog razdoblja stekli su više od dvadeset brodova. Koristeći pravo vijećanje nacionalne zastave, na prednjem jarbolu vijali su hrvatsku trobojnicu poput mnogih peljeških i bokeljskih jedrenjaka.

U kriznom razdoblju druge polovice sedamdesetih godina XIX. stoljeća kada sustavno propada Pelješko pomorsko društvo, brodovi Bjelovučića s vrsnim kapetanima i posadama uspijevali su još neko vrijeme posloovati s dobitkom, dok naposljetku nisu morali ustupiti mjesto parobrodima. U tom razdoblju izgubili su u havarijama barkove «Otac Miho» i «Ljubidrag», a barkovi «Vila» (prvotno *Osmi dubrovački*) i «Otac Niko» (prvotno *Isac Pelješkog pomorskog društva*), napustili su 1893. i 1894. u vodama SAD-a. Godine 1895. prodan je na dražabi posljednji jedrenjak društva «Mati Ane».

Preprodaja brodova

Bjelovučići su kasnije bili samo karatisti u pelješkim i dubrovačkim parobrodarskim društvima. Istaknuli su se u uspješnom pomorskom trgovanju, špekulacijama, a posebno su iskoristili propast bokeljskog brodovlasnika Špiridona Gopčevića u Trstu, kada kupuju dvije njegove nave i uz veliku zaradu ih prodaju egipatskom vicekralju. Bili su znani po kupnji rashodovanih brodova za manje iznose koje su poslije popravka prodavali za veći iznos.

Članovi ovog roda aktivno su učestvovali u kulturnom i javnom životu, bivajući sindaci i načelnici Općine Janjina. U vrijeme Nikole Stjepanova Bjelovučića (1820. - 1878.), sagrađena je i nova župna crkva. Što je iznimno zanimljivo, u sačuvanoj arhivskoj građi u Državnom arhivu u Dubrovniku nalazi se podatak, kako su članovi posada tijekom zimskih mjeseci, da ne budu besposleni bili uključeni u njenu gradnju.

Valja spomenuti i činjenicu da kao rijetko koje drugo pomorsko društvo – brodarsko društvo «Rodaci Bjelovučići» ima sačuvanu arhivsku građu, kao i činjenica da su slike jedrenjaka obitelji Bjelovučić, najvećim dijelom sačuvane u Pomorskom muzeju u Dubrovniku, zasigurno najljepša djela istaknutog mariniste Bartula Ivankovića (1815. - 1898.), što je slikao jedrenjake u Trstu.

Stjepan Nikolin Bjelovučić bio je načelnik Općine Janjina (1878. - 1901.) te narodni zastupnik korčulansko-pelješkog izbornog kotara u Dalmatinskom saboru. Ovaj poduzetni član roda Bjelovučića, koji je bio član Trgovačko-obrtničke komore u Dubrovniku utemeljio je «Prvo dalmatinsko racijonalno gojište kamenica i klapavica».

Ugledni rod

Iz ovog uglednog roda potječu brojne zanimljive osobe, poput avijatičara Ivana Bjelovučića (1889. - 1949.), odlikovanog visokim francuskim odlikovanjem Legije časti, koji je u listopadu 1913. prvi u povijesti sportskog zrakoplovstva postigao rekord u brzini leta u visinu. Druga zanimljiva osobnost je Nikola Zvonimir Bjelovučić (1882. - 1952.), povjesničar i etnograf, uz nedosljednu političku aktivnost između dva svjetska rata bio je utemeljitelj ogranka Braće hrvatskog zmaja u Dubrovniku i podružnice društva Napredak u Dubrovniku.

U ove svibanjske dane u dubrovačkoj isusovačkoj crkvi izlaže se kip Gospe Lurdske kojeg su nabavile Terezija i Katarina Bjelovučići 10. IV. 1890. u Tirolu, obogativši kulturnu baštinu grada Dubrovnika XIX. stoljeća jednom u nizu umjetna u Janjini i Dubrovniku. O bogatstvu roda i danas svjedoči monumentalni mauzolej na mjesnom groblju u Janjini i župna crkva Sv. Vlahu u Janjini.

Četvrtak, 05 Lipanj 2008